

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจในการกำหนดเครื่องแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๑.๗/๑๒๗๑๙ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ และคณะทำงานฯ ได้ยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เครื่องแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดเครื่องแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี แต่โดยที่ยังมีประเด็นข้อกฎหมายว่า นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะสามารถใช้อำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อกำหนดให้มีเครื่องแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดเครื่องแบบปฏิบัติราชการและเครื่องแบบพิธีการ (ปกติขาว ครึ่งยศ เต็มยศ) โดยใช้คุณตราครุฑพ่าห์ มีเครื่องหมายรูปตราราชสีห์คชสีห์รักษาพานประดิษฐานรัฐธรรมนูญ ประกอบอินทธนู และเครื่องหมายครุฑพ่าห์ติดที่หน้าหมวก ได้หรือไม่ เพียงใด สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจึงขอหารือประเด็นดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถดำเนินการได้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขอความอนุเคราะห์ในการตรวจพิจารณาร่างระเบียบและร่างประกาศดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า การออกระเบียบกำหนดเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐสามารถกระทำได้เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจในการออกไว้ ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ การออกระเบียบกำหนดเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่นั้นย่อมใช้บังคับได้เฉพาะบุคลากรภายในหน่วยงาน แต่เครื่องแบบดังกล่าวจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและไม่กระทบต่อประชาชนทั่วไป ส่วนเครื่องแบบปกติขาวเป็นเครื่องแบบพิธีการที่ต้องมีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ผู้ที่จะแต่งเครื่องแบบปกติขาวถ้ามิใช่ข้าราชการฝ่ายพลเรือนจำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจในการกำหนดเครื่องแบบขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมาตรา ๑๔๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้ที่สวมเครื่องแบบโดยที่ไม่มีสิทธิสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายด้วย ทั้งนี้ ปรากฏตามความเห็นที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๓๓๖/๒๕๖๓^๑

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๔/๔๔ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บันทึก เรื่อง การกำหนดเครื่องแบบพนักงานของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สร. ๐๖๐๑/๒๓๗๗ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เรื่องเสร็จที่ ๔๕๒/๒๕๕๒^๒ เรื่องเสร็จที่ ๖๗๕/๒๕๕๒^๓ เรื่องเสร็จที่ ๖๗๗/๒๕๕๕^๔ เรื่องเสร็จที่ ๑๙๐/๒๕๕๕^๕ และเรื่องเสร็จที่ ๓๓๖/๒๕๖๐^๖

สำหรับกรณีตามข้อหาข้อนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะทำงานยกร่างแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ดำเนินการยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อกำหนดให้มีรูปแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีโดยให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกำหนดรูปแบบดังกล่าว พร้อมทั้งได้ยกร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง รูปแบบกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. เพื่อกำหนดรูปแบบปฏิบัติราชการ เครื่องแบบพิธีการ รวมทั้งเครื่องหมายแสดงสังกัดสำหรับกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีและเครื่องหมายอื่น ๆ ตลอดจนสิ่งประกอบระเบียบอย่างอื่นด้วย แต่โดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีฯ เป็นระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ (๘)^๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ มิได้มีบทบัญญัติใดให้อำนาจในการกำหนดลักษณะ ชนิด และประเภทของรูปแบบสำหรับกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่

^๒บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การใช้รูปแบบปกติขาวของผู้ปฏิบัติงานสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๗๐๗ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๓บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การใช้รูปแบบปกติสีขาวสำหรับพนักงานของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๑๒๘ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๔บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การใช้รูปแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๖/๖๕ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจในการออกระเบียบกำหนดรูปแบบของสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง การออกกฎระเบียบของคณะกรรมการบริหารสำนักงานและการจัดตั้งมูลนิธิของสภาพัฒนาการเมือง ส่งพร้อมหนังสือ ส่วนที่ ๓๓ ที่ นร ๐๙๐๔/๓๓ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจในการออกระเบียบกำหนดรูปแบบของคณะกรรมการ ป.ป.ท. และที่ปรึกษาคณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งพร้อมหนังสือ ส่วนที่ ๓๓ ที่ นร ๐๙๐๔/๖๖ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๗มาตรา ๑๑ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

ของหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น ดังเช่นองค์กรอิสระที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กร โดยกำหนดหน้าที่และอำนาจขององค์กรให้มีอำนาจอกระเบียบหรือประกาศกำหนดเครื่องแบบ และการแต่งเครื่องแบบของบุคลากรในองค์กรได้ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง^๙ และคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ^{๑๐} รวมทั้งไม่มีกฎหมายกำหนดเครื่องแบบผู้ช่วยรัฐมนตรี ไว้เป็นการเฉพาะดังเช่นกรณีของข้าราชการฝ่ายพลเรือน^{๑๑} ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา^{๑๒} ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ^{๑๓} หรือเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น^{๑๔} อีกทั้งเมื่อพิจารณาที่มาและอำนาจหน้าที่ของกรรมการ ผู้ช่วยรัฐมนตรีตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว จะเห็นได้ว่ากรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ ของคณะรัฐมนตรี มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหนึ่งปี โดยกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีแต่ละคน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๕๒ ในการกำกับดูแลสำนักงานให้คณะกรรมการมีอำนาจอกระเบียบหรือประกาศ
ในเรื่องดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของคณะกรรมการ เลขาธิการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๑๔๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของสำนักงาน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน มีอำนาจอกระเบียบหรือประกาศในเรื่องดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของกรรมการ เลขาธิการ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘
มาตรา ๖ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบตามมาตรา ๕ จะสมควรอย่างไร และจะต้องแต่งเมื่อไร โดยเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎ หรือข้อบังคับซึ่งออกตามความ ในพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๔ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบตามมาตรา ๓ จะสมควรอย่างไร และจะต้องแต่งเมื่อใด โดยเงื่อนไขอย่างไร ให้เป็นไปตามประกาศประธานรัฐสภา

ประกาศประธานรัฐสภานั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบและระเบียบในการแต่งเครื่องแบบ แต่ละประเภทของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรืออดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติเครื่องแบบเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๐๙

มาตรา ๕ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบ และระเบียบในการแต่งเครื่องแบบ ของเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นแต่ละจำพวกหรือแต่ละชั้น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

จะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในฐานะคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีหรือแยกกันก็ได้^{๑๔} ซึ่งหากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี คณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีจะมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและประเมินผลรายงานผลการดำเนินการของผู้ช่วยรัฐมนตรีในระยะเวลาที่ผ่านมาและเสนอแนะมาตรการอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีหรือของรัฐมนตรี ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย^{๑๕} ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ช่วยรัฐมนตรี ผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ไปประจำหรือปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงใดจะมีอำนาจหน้าที่ในมิติต่าง ๆ อันได้แก่ มิติด้านการเมือง มิติด้านประชาชน มิติด้านกระทรวง มิติด้านต่างประเทศ มิติด้านข้าราชการ มิติด้านสังคม และมิติด้านอื่น ๆ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่

^{๑๔}ข้อ ๓ ในกรณีเห็นสมควร นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนไม่เกิน ๔๐ คน ประกอบเป็นคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในระเบียบนี้ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ผู้ช่วยรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งปฏิบัติภารกิจเฉพาะเรื่องตามที่มอบหมายเป็นกรณีพิเศษ โดยถือว่าเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำนายกรัฐมนตรี และให้รายงานตรงต่อนายกรัฐมนตรีก็ได้

กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีแต่ละคนจะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในฐานะคณะกรรมการหรือแยกกัน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ในกรณีแยกกันปฏิบัติหน้าที่ให้เรียกว่า “ผู้ช่วยรัฐมนตรี” ตามด้วยชื่อกระทรวงที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ประจำ เช่น ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงกลาโหม ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงพาณิชย์ ในกรณีของสำนักนายกรัฐมนตรีให้เรียกว่า ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่ว่าจะมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่ก็ตาม ส่วนในภาษาอังกฤษให้เรียกว่า “Vice Minister for” เช่น “Vice Minister for Foreign Affairs, Vice Minister for Defence, Vice Minister for Office of the Prime Minister”

ผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ประจำกระทรวงใด ให้ปฏิบัติงานในฐานะผู้ช่วยของรัฐมนตรีทั้งหลายในกระทรวงเพื่อประโยชน์ทางราชการทั่วไปของกระทรวงนั้น

ในกระทรวงหนึ่ง จะมีผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ไปประจำหลายคนก็ได้

กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง แต่นายกรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีผู้ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระก็ได้

^{๑๕}ข้อ ๖ อำนาจหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี

ให้คณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อพิจารณาและประเมินผลรายงานผลการดำเนินการของผู้ช่วยรัฐมนตรีในระยะเวลาที่ผ่านมาและเสนอแนะมาตรการอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีหรือของรัฐมนตรี ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการประชุมคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะคราวนั้น มีหน้าที่กำกับดูแลการประชุมให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และจัดทำรายงานเสนอนายกรัฐมนตรีทุกครั้ง

ให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นเลขานุการคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย^{๖๖} โดยในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีและผู้ช่วยรัฐมนตรีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย โดยไม่สามารถใช้อำนาจบังคับบัญชาหรือสั่งการใด ๆ แทนนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับการกำหนดโครงสร้างของพนักงานราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่อง โครงสร้างแบบพิธีการของพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๒ จะเห็นได้ว่า ผู้ช่วยรัฐมนตรีกับพนักงานราชการมีสถานะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พนักงานราชการเป็นบุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างโดยรับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการเพื่อเป็นพนักงานของรัฐในการปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการนั้น^{๖๗} โดยวัตถุประสงค์ของการให้มีพนักงานราชการก็เพื่อเป็นการปรับปรุงกระบวนการจ้างงานภาครัฐในส่วนของลูกจ้างของส่วนราชการให้มีความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้กำลังคนภาครัฐและให้การปฏิบัติราชการมีความคล่องตัวเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจากการที่พนักงานราชการเป็นพนักงานของรัฐและได้รับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการ ตลอดจนมีกฎเกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัย และโทษทางวินัย จึงถือได้ว่าพนักงานราชการมีฐานะทำนองเดียวกับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ

^{๖๖}ข้อ ๗ อำนาจหน้าที่ในฐานะผู้ช่วยรัฐมนตรี

ผู้ช่วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ไปประจำหรือปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงใดตามข้อ ๓ วรรคสอง มีอำนาจหน้าที่ในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(๑) มิติด้านการเมือง ประสานงานระหว่างนายกรัฐมนตรีและสำนักนายกรัฐมนตรีกับรัฐมนตรีสำนักงานรัฐมนตรี และกระทรวง ในเรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

(๒) มิติด้านประชาชน เป็นผู้แทนของรัฐมนตรีในการรับฟังข้อเสนอแนะพิจารณาเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับนโยบายหรือกิจการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง

(๓) มิติด้านกระทรวง เป็นผู้แทนของรัฐมนตรีในการเจรจา ร่วมเจรจาหรือหารือในเรื่องที่ไม่ก่อให้เกิดพันธะทางกฎหมายผูกมัดรัฐมนตรี กระทรวงหรือทางราชการและสามารถเข้ารับฟัง เข้าประชุมแทนหรือเข้าประชุมร่วมกับรัฐมนตรีในการประชุมต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารได้ โดยได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุมหรือที่ประชุมนั้น แล้วแต่กรณี โดยไม่นับเป็นองค์ประชุม และอาจเสนอความเห็นต่อที่ประชุมได้หากได้รับอนุญาตจากประธานในที่ประชุมหรือที่ประชุม โดยไม่มีสิทธิออกเสียงลงมติ

(๔) มิติด้านต่างประเทศ เข้าประชุมแทนหรือเข้าประชุมร่วมกับรัฐมนตรีในการประชุมกับต่างประเทศหรือระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงหลักปฏิบัติระหว่างประเทศและพิธีการทูต

(๕) มิติด้านข้าราชการ ประสานงานกับข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองในกระทรวง เพื่อให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่จะใช้อำนาจบังคับบัญชาหรือสั่งการใด ๆ ไม่ได้

(๖) มิติด้านสังคม ปฏิบัติหน้าที่แทนรัฐมนตรีในงานพิธีการของทางราชการหรือเอกชน หรืองานสังคมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

(๗) มิติด้านอื่น ๆ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

^{๖๗}ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

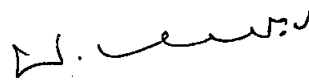
“พนักงานราชการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างโดยได้รับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการ เพื่อเป็นพนักงานของรัฐในการปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

การกำหนดรูปแบบพิธีการของพนักงานราชการจึงเป็นการอิงตามแบบของลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ขณะที่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดให้อำนาจในการกำหนดลักษณะ ชนิด และประเภทของรูปแบบสำหรับกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีมิได้มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำให้กับส่วนราชการเช่นเดียวกับพนักงานราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ดังนั้น จึงมีอาจกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้มีรูปแบบพิธีการสำหรับกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้

อย่างไรก็ตาม หากนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีรูปแบบในการปฏิบัติงานในฐานะคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีย่อมสามารถอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๓^{๔๔} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีฯ ในฐานะผู้รักษาการตามระเบียบซึ่งเป็นการใช้อำนาจทั่วไปเพื่อออกระเบียบหรือประกาศกำหนดรูปแบบในการปฏิบัติงานของกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีได้ ส่วนรูปแบบพิธีการนั้น ในกรณีที่จะต้องเข้าร่วมพระราชพิธีหรือรัฐพิธี กรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีก็สามารถแต่งกายด้วยชุดขอเฝ้าและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับผู้ซึ่งไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับของทางราชการกำหนดให้มีรูปแบบเฉพาะได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดการแต่งกายของผู้ที่มีตำแหน่งเฝ้าแต่ไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้รูปแบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๙



(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

^{๔๔} ข้อ ๑๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ ในกรณีมีปัญหาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอให้นายกรัฐมนตรีวินิจฉัย

คำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด